

Ergonomie organizațională

COLECTIVUL DE AUTORI

Prof. univ. emerit dr. **Aurel MANOLESCU**

Prof. univ. dr. **Alexandrina DEACONU**

Prof. univ. dr. **Cosmin DOBRIN**

Prof. univ. dr. **Ion POPA**

Prof. univ. dr. **Irinel MARIN**

Asist. univ. dr. **Monica TRICULESCU**

Dr. psih. **Raluca IORDACHE**

Şef. Laborator ergonomia
sistemelor de muncă – INCDPM

Aurel Manolescu
Alexandrina Deaconu Cosmin Dobrin
(coordonatori)

Ergonomie organizațională

Ediție revizuită și adăugită

Editura ASE
București
2022

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI

Copyright © 2022, Editura ASE

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii.

Editura ASE

Piața Romană nr. 6, sector 1, București, România
cod 010374

www.ase.ro

www.editura.ase.ro

editura@ase.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Ergonomie organizațională / coord.: Aurel Manolescu, Alexandrina
Deaconu, Cosmin Dobrin. – Ed. rev. și adăug. - București : Editura
ASE, 2022

Conține bibliografie

ISBN 978-606-34-0370-5

I. Manolescu, Aurel (coord.)

II. Deaconu, Alexandrina (coord.)

III. Dobrin, Cosmin (coord.)

331

Editura ASE

Redactor: Luiza Constantinescu

Tehnoredactor: Emilia Velcu

Coperta: Violeta Rogojan

Autorii își asumă întreaga responsabilitate pentru ideile exprimate, pentru originalitatea materialului și pentru sursele bibliografice menționate.

Cuprins

Cuvânt-înainte	15

Capitolul 1

Ergonomie. Trecut, prezent și viitor	19
1.1. Apariția și dezvoltarea ergonomiei	19
1.1.1. Condițiile care au generat apariția și dezvoltarea ergonomiei	22
1.1.2. Generațiile ergonomiei.....	26
1.1.3. Unele probleme potențiale privind ergonomia.....	27
1.1.4. Provocările ergonomiei și nevoia de reexaminare	30
1.1.5. Viitorul ergonomiei	32
1.2. Evoluția ergonomiei pe plan mondial	36
1.2.1. Tematica congreselor mondiale ale Asociației Internaționale de Ergonomie (AIE).....	38
1.2.2. Curente, orientări și tendințe în ergonomie	42
1.2.3. Asociații și societăți în domeniul ergonomiei.....	43
1.2.4. Publicații periodice de ergonomie.....	44
1.3. Premisele ergonomiei în România	44
1.3.1. Principalele evenimente și manifestări științifice	44
1.3.2. Unele dificultăți în dezvoltarea și aplicarea ergonomiei.....	46
1.3.3. Proiect privind profesia de ergonomist (2015-2023)	47
1.3.3.1. Obiectivul strategic, realizări și perspective.....	47
1.3.3.2. Descrierea profesiei de ergonomist, competențe și deprinderi	52

Capitolul 2

Fundamentele teoretice și practice ale ergonomiei	57
2.1. Redefinirea ergonomiei și a obiectului de studiu al acesteia	57
2.1.1. Considerații privind definițiile date ergonomiei	57
2.1.2. Conotațiile filosofice ale ergonomiei	61
2.1.3. Definiții contemporane ale ergonomiei.....	62
2.1.4. Obiectul de studiu al ergonomiei	64
2.1.5. Cu privire la termenul de ergonomie	67
2.1.6. Clasificarea ergonomiei	69
2.1.7. Tehnologia ergonomiei și componentele acesteia.....	75
2.2. Ergonomia – domeniu științific interdisciplinar	80
2.2.1. Modelul multidisciplinar al ergonomiei.....	81

2.2.2. Modelul interdisciplinar al ergonomiei	82
2.2.3. Echipa de cercetare ergonomică.....	86
2.2.3.1. Considerații generale	87
2.2.3.2. Principalele avantaje ale echipei de cercetare ergonomică	87
2.2.3.3. Principalele dezavantaje ale echipei de cercetare ergonomică.....	88
2.3. Raportul ergonomiei cu științele participante la constituirea acesteia ..	90

Capitolul 3

Caracteristicile fundamentale ale ergonomiei	93
3.1. Clarificări și dezvoltări conceptuale.....	93
3.2. Ergonomia sistemelor.....	94
3.2.1. Modelul conceptual de bază al sistemelor de muncă	97
3.2.1.1. Principalele componente ale sistemelor de muncă	98
3.2.2. Alte modele macroergonomice	111
3.2.2.1. Modelul ergonomic Maestre.....	111
3.3. Proiectarea ergonomică.....	114
3.3.1. De la proiectarea tradițională la proiectarea ergonomică.....	114
3.3.2. Probleme potențiale privind proiectarea ergonomică	116
3.3.3. Abordări privind proiectarea ergonomică	117
3.4. Alocarea funcțiilor – abordare macroergonomică.....	124
3.4.1. Considerații macroergonomice privind „alocarea funcțiilor” ...	124
3.4.2. Probleme potențiale privind alocarea funcțiilor	125
3.4.3. Repartizarea funcțiilor între om și mașină	127
3.4.4. Limitele tradiționale ale „alocării funcțiilor”	129
3.4.5. Alte aspecte macroergonomice ale „alocării funcțiilor”	131
3.4.6. Viitorul alocării funcțiilor	133
3.5. Ergonomia posturilor computerizate.....	134
3.5.1. Considerații generale.....	134
3.5.2. Ergonomia interacțiunii om-calculator	136
3.5.3. Principii de proiectare ergonomică în interacțiunea om-calculator	139
3.5.4. Beneficiile proiectării și implementării interfețelor cu grad ridicat de utilizare	141
3.5.5. Inteligența artificială. O nouă provocare pentru ergonomie	142
3.5.5.1 Considerații generale	142
3.5.5.2 Relevanța inteligenței artificiale pentru ergonomie.....	148
3.6. Criterii macroergonomice ale proiectării sistemelor de muncă	159
3.6.1. Proiectarea comună sau unitară.....	160
3.6.2. Abordarea umanizării sarcinilor.....	161

3.6.3. Integrarea caracteristicilor sociotehnice ale organizației	162
3.7. Proiectarea ergonomică și antropometria.....	162
3.7.1. De la antropometria clasică la antropometria ergonomică.....	163
3.7.2. Principiile aplicării antropometriei în proiectarea ergonomică.	164
3.7.3. Principiile aplicării datelor în antropometria ergonomică	171
3.7.4. Antropometria ergonomică pentru persoanele cu dizabilități ...	173
3.7.5. Dezvoltarea proiectării antropometrice în modele tridimensionale	173
3.8. Proiectarea ergonomică a regimului de muncă și odihnă.....	174
3.8.1. Clarificări și dezvoltări conceptuale	174
3.8.2. Capacitatea de muncă – parametru al activității profesionale...	175
3.8.3. Oboseala în muncă și fenomenul <i>burnout</i> sau sindromul epuizării profesionale – probleme de bază ale ergonomiei	176
3.8.3.1 Fenomenul burnout sau sindromul epuizării profesionale	178
3.8.4. Proiectarea ergonomică a regimului de muncă și odihnă	186
3.8.5. Interferența muncii în schimburi cu ritmurile cardiace.....	190
3.9. Etapele necesare în proiectarea ergonomică a sistemelor de muncă...	192
3.10. Principalele trăsături ale unui post proiectat ergonomic	193
3.11. Rezultatele ergonomiei: performanța și bunăstarea	194
3.11.1. Dezvoltări conceptuale	194
3.11.2. Performanța – obiectivul economic al ergonomiei.....	196
3.11.3. Bunăstarea – obiectivul social al ergonomiei.....	198

Capitolul 4

Macroergonomie	203
4.1. De la microergonomie la macroergonomie.....	203
4.2. Conceptul de macroergonomie	210
4.3. Caracteristicile fundamentale ale macroergonomiei.....	213
4.4. Interdependența dintre micro- și macroergonomie	215
4.5. Mezoergonomia.....	219
4.6. Grupul Tehnic Macroergonomic – METG	222

Capitolul 5

Ergonomie organizațională	225
5.1. Clarificări și dezvoltări conceptuale.....	225
5.2. Valorile potențiale ale ergonomiei organizaționale	229
5.3. Sinergia organizațională și performanța.....	230
5.3.1. Circumstanțe sau situații privind sistemele de muncă	230
5.4. Concluzii	232

Capitolul 6

Relevanța ergonomiei organizaționale pentru management	235
6.1. Delimitări și dezvoltări conceptuale.....	235
6.2. Dezvoltări organizaționale și manageriale	238
6.3. Managementul ergonomic.....	241
6.3.1. Clarificări conceptuale	241
6.3.2. Domenii ale managementului ergonomic	246

Capitolul 7

Ergonomia afacerilor	249
7.1. Afacerile – o perspectivă macroergonomică.....	249
7.2. Ergonomia și sustenabilitatea afacerilor	255

Capitolul 8

Ergonomia și piața	261
8.1. Dezvoltări conceptuale.....	261
8.2. Ergonomia produselor și proceselor	262
8.2.1. Rolul ergonomiei în proiectarea produselor și proceselor	262
8.2.2. Bariere în proiectarea produselor ergonomice și orientări spre utilizatori.....	264
8.2.3. Abordări ale integrării ergonomiei în procesul de dezvoltare a produselor și proceselor	267
8.3. Modelul lanțului valorii – poziția ergonomiei	269
8.3.1. Ergonomia – parte a lanțului valorii.....	269
8.3.2. Ergonomia produselor.....	271
8.3.2.1. Atestatul ergonomic.....	273
8.3.3. Ergonomia producției.....	273
8.4. Rolul utilizatorilor în proiectarea ergonomică	276
8.4.1. Considerații generale.....	276
8.4.2. Probleme potențiale privind proiectarea ergonomică centrată pe utilizatori	280
8.4.3. Principiile de bază ale proiectării centrate pe utilizatori	281
8.4.4. Direcții de acțiune privind proiectarea ergonomică centrată pe utilizatori.....	282

Capitolul 9

Marketingul ergonomic	285
9.1. Apariția și dezvoltarea marketingului ergonomic	285
9.2. Definiția și particularitățile marketingului ergonomic	286
9.3. Viitorul marketingului ergonomic.....	293

Capitolul 10

Ergonomia și strategia organizației	295
10.1. Dezvoltări conceptuale.....	295
10.2. Contribuțiile ergonomiei la strategia organizației.....	297
10.3. Valoarea ergonomiei pentru unele domenii strategice ale organizației	302

Capitolul 11

Ergonomia și managementul calității totale. O nouă paradigmă	305
11.1. Dezvoltări conceptuale.....	305
11.2. Mișcarea în ergonomie și mișcarea calității.....	307
11.3. Ergonomia și calitatea	311
11.4. Ergonomia și managementul calității.....	313
11.5. Ergonomia și managementul calității totale. O nouă paradigmă	317

Capitolul 12**Cultura securității ocupaționale – componentă a culturii**

organizaționale	325
12.1. Considerații generale.....	325
12.2. Definirea culturii securității ocupaționale.....	329
12.3. Caracteristicile culturii securității ocupaționale.....	332
12.4. Climatul de securitate ocupațională	336
12.5. Cultura prevenirii și protecției în muncă.....	338
12.6. Cultura securității ocupaționale și performanța	345

Capitolul 13

Ergonomia și fiabilitatea umană	347
13.1. Considerații generale.....	347
13.2. Definirea fiabilității umane	349
13.3. Natura erorii umane.....	351
13.4. Eroarea umană – clarificări conceptuale	354
13.5. Abordări ale fiabilității umane	356
13.6. Clasificarea erorilor – mod de organizare a cunoștințelor	357
13.7. Condițiile care facilitează producerea erorilor și scăderea fiabilității umane	359

Capitolul 14

Ergonomia securității și sănătății în muncă	363
14.1. Relația ergonomie-SSM. O nouă paradigmă	363
14.2. Noi strategii ale UE privind securitatea și sănătatea în muncă	364

Capitolul 15

Metodologia ergonomică	367
15.1. Considerații generale.....	367
15.2. Metode și tehnici de analiză și evaluare ergonomică.....	370
15.2.1. Metoda RNUR.....	371
15.2.2. Metoda LEST.....	376
15.2.3. Metoda SAVIEM.....	377
15.2.4. Metoda ERGOS.....	377
15.2.5. Metoda INEMRCM.....	379
15.2.6. Lista de control ergonomic.....	380
15.3. Considerații privind metodologia ergonomică.....	383
15.4. Metode și instrumente macroergonomice.....	385
15.4.1. Delimitări și dezvoltări conceptuale.....	385
15.4.2. Instrument de analiză a sistemelor (SAT).....	387
15.4.3. Analiza macroergonomică a structurii (MAS).....	387
15.4.4. Analiza și proiectarea macroergonomică (MEAD).....	388
15.4.5. Ergonomia participativă.....	391
15.4.5.1. Delimitări și dezvoltări conceptuale.....	391
15.4.5.2. Cu privire la termenul de ergonomie participativă.....	393
15.4.5.3. Avantajele și dezavantajele ergonomiei participative.....	396

Capitolul 16

Educația și formarea în ergonomie	401
16.1. Clarificări și dezvoltări conceptuale.....	401
16.2. Educația în ergonomie.....	401
16.2.1. Principalele obiective ale educației în ergonomie.....	402
16.2.2. Standarde asociate educației în ergonomie.....	403
16.3. Macroergonomia sistemelor de formare.....	404
16.3.1. Clarificări conceptuale.....	404
16.3.2. Aspecte macroergonomice ale formării.....	406
16.3.3. Componentele macroergonomice ale unui program de formare.....	408
16.4. Certificarea profesională în ergonomie.....	413
16.4.1. Rolul certificării în asigurarea competenței profesionale în ergonomie.....	413
16.4.2. Certificarea profesională în ergonomie.....	414
16.4.3. Modelul formării ergonomistului (EFM).....	415
16.4.4. Criterii pentru certificare profesională în ergonomie.....	416
16.4.5. Competențele-cheie ale ergonomistului profesionist certificat.....	417

16.5. Practica profesională în ergonomie – abordare macroergonomică ...	420
16.5.1. Profesia și filosofia activității ergonomiștilor	420
16.5.2. Credibilitatea ergonomiștilor	422
16.5.3. Corpul de cunoștințe profesionale	424
16.5.4. Domenii sau competențe de practică ergonomică	426
16.5.5. Aspecte relevante privind practica profesională în ergonomie.....	426
16.5.6. Recomandări privind practica profesională în domeniul ergonomiei	428
Capitolul 17	
Auditul ergonomic – abordare macroergonomică	431
17.1. Considerații generale.....	431
17.2. Cadrul conceptual al auditului ergonomic	433
17.3. Cu privire la standardizarea în ergonomie	442
Bibliografie	451